

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri ilimiz Yüksekova (Gever) ilçesine bağlı Çobanpınar (Wargenima) köyü, 2016 yılından bu yana ağır askeri ablukalar, fiili kısıtlamalar ve güvenlikçi politikalar nedeniyle temel insan haklarının sistematik biçimde ihlal edildiği bir yerleşim alanına dönüşmüştür. İran sınır hattında bulunan bu köy, 4 karakol, 12 askeri kule, sınır duvarları ve gözetleme kameralarıyla çevrili bir yapıda, adeta “açık cezaevi” koşullarında yaşam mücadelesi vermektedir.

Bu köy özelinde uygulanan fiili sıkıyönetim, yalnızca güvenlik gerekçesiyle izah edilemeyecek ölçüde sivil hayatı baskı altına almıştır. Köydeki:

- **Yayla ve mera yasakları,**
- **Geleneksel düğün ve kültürel ritüellere yönelik yasaklar,**
- **Su kaynaklarına erişimin engellenmesi,**
- **Köye giriş-çıkışın saatlerle sınırlandırılması ve özel izin şartına bağlanması,**
- **Yabancı uyruklu (özellikle İranlı) akrabaların köye alınmaması,**
- **Mayın tehlikesi ve temizlenmemiş araziler,**
- **Askeri yol çalışmalarının altyapıya verdiği zararlar ve neden olduğu sağlık sorunları,**
- **Dışarıdan işçi girişinin dahi yasaklanması,**

Gibi uygulamalar, yalnızca Çobanpınar’da değil, Kürt nüfusun yoğun yaşadığı birçok sınır köyünde benzer biçimde yürütülmekte ve yurttaşların anayasal haklarını fiilen askıya almaktadır.

Köy nüfusunun büyük çoğunluğu bu koşullar nedeniyle göç etmek zorunda kalmış; 150 haneden yalnızca 25’inin kaldığı bildirilmiştir. Hayvancılık ve tarım neredeyse tümüyle bitirilmiş, yaşam alanları daraltılmış ve halk yoksulluk, yalnızlık ve sürekli gözetim haliyle baş başa bırakılmıştır. Özellikle Yusuf Akın isimli bir çocuğun askeri bölgede patlayan bir mayın sonucu ağır yaralanması, bu yapısal sorunların ciddiyetini gözler önüne sermektedir.

Bu durum hem Anayasa’nın 17. (yaşama hakkı), 23. (seyahat özgürlüğü), 56. (sağlık hakkı) ve 90. (uluslararası sözleşmelerin iç hukuktaki bağlayıcılığı) maddelerine, hem de Türkiye’nin

tarafı olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi gibi çok sayıda uluslararası belgeye açıkça aykırıdır.

Dahası, bu güvenlikçi yaklaşım, Kürt sorununun demokratik çözümünü, hak temelli barış politikalarını ve toplumsal adaletin tesisini engelleyen bir karakter taşımaktadır. Bölgede kalıcı barış ve güvenlik ancak militarist uygulamaların son bulması, halkın onuruna ve kültürüne saygılı bir idari yaklaşımın benimsenmesiyle mümkün olabilir.

Hakkâri özelinde, Kürt halkının yoğunlukta yaşadığı birçok yerleşim biriminde benzeri güvenlikçi pratiklerin bir "normal" haline gelmesi kabul edilemezdir. Bu uygulamaların, Türkiye'de demokratikleşme, eşit yurttaşlık ve barış içinde bir arada yaşam ilkelerine aykırı olduğu gibi, toplumsal hafızada da kalıcı kırılmalar yaratacağı açıktır. Hükümetin ve ilgili bakanlıkların bu hak ihlallerine son vermesi, hukuk devleti ilkeleri gereğidir.

Bu bağlamda;

1. Çobanpınar köyüne inşa edilen 4 karakol ve 12 askeri gözetleme kulesinin kurulma gerekçesi nedir? Bu yapıların sivil hayat üzerindeki etkileri değerlendirilmiş midir?
2. Yusuf Akın isimli çocuğun yaralanmasına neden olan patlayıcının türü nedir, olayla ilgili adli veya idari bir soruşturma başlatılmış mıdır ve köydeki mayınlı arazilerin temizlenmesine dair herhangi bir çalışma yürütülmekte midir?
3. Çobanpınar köyüne bağlı yaylaların askeri yasak bölge ilan edilmesinin yasal dayanağı nedir; bu uygulama nedeniyle geçim kaynaklarını kaybeden köylüler için herhangi bir telafi mekanizması planlanmakta mıdır ve söz konusu yasakların kaldırılması yönünde bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
4. Askeri yol çalışmaları sırasında bozulan altyapı, tahrip edilen su kanalları ve yükselen toz bulutlarının halk sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin bir etki analizi yapılmış mıdır?
5. Köylülerin içme suyu kaynaklarına erişiminin sınır duvarları nedeniyle engellenmesi, askeri mevzuat açısından zorunlu bir uygulama mıdır? Bu uygulamadan ne zaman vazgeçilecektir?
6. Güvenlik uygulamaları nedeniyle köydeki sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan aksaklıklar, acil sağlık durumlarında ambulansların bölgeye ulaşıp ulaşamadığı hususunda Bakanlığınızın bilgisi var mıdır?
7. Çobanpınar köyü çevresine kurulan gözetleme kuleleri ve kamera sistemleri ile elde edilen görüntü ve veriler hangi yasal yetkiyle ne amaçla ve ne süreyle kullanılmaktadır; bu uygulamaların özel hayatın gizliliği hakkını ihlal ettiği yönündeki iddialara ilişkin Bakanlığınızın yanıtı nedir ve söz konusu uygulamalardan vazgeçilmesi yönünde bir değerlendirme yapılmakta mıdır?
8. Çobanpınar köyü ve benzeri yerleşim alanlarında sürdürülen askeri güvenlik uygulamalarının ve kapsamlı yasakların, Kürt meselesinin demokratik ve barışçıl çözümüne etkisi hakkında Bakanlığınızca yapılmış herhangi bir kurumsal değerlendirme, etki analizi veya rapor mevcut mudur? Bu uygulamaların barış sürecine katkı sunmadığı yönündeki eleştiriler ışığında, ilgili yasak ve kısıtlamaların kaldırılması yönünde bir politika değişikliği planlanmakta mıdır?